

W 2011 roku mija 12 lat od kiedy w Biebrzańskim PN rozpoczęły się pierwsze imprezy związane z propagowaniem ręcznego wykaszania bagiennej łąki (projekt „Batalionowa Łąka”).

Mistrzostwa w Koszeniu Bagiennych Łąg dla Przyrody „Biebrzańskie Sianokosy” wpisali się już na stałe w kalendarz imprez biebrzańskich i organizowane są zawsze w drugiej połowie września. Odbywają się tradycyjnie w pobliżu wieży widokowej na Bagnie Ławki przy Carskiej Drodze.

gospodarka kośna była powszechnie stosowana jeszcze w latach 60-tych ubiegłego wieku. W latach 90-tych koszenie łąk turzycowych na terenie Bagien Biebrzańskich praktycznie całkowicie zanikło. Tym razem przyczyna była prosta: brak zainteresowania kiepskiej jakości paszą oraz trudności w jej pozyskiwaniu - czysta ekonomia.

Pojawia się zatem pytanie: po co ponosić re-latywnie duże koszty i propagować koszenie? Ano dlatego, że te koszone przez stulecia tereny przedstawiają niezwykłą wartość przyrodniczą. Są bowiem miejscem życia dla tysięcy gatunków roślin i zwierząt, które przystosowały się do specyficznych - otwartych bagiennych siedlisk i w przypadku ich zaniku lub przekształcenia - prosto przestaną istnieć lub w najlepszym przypadku drastycznie obniżą swoją liczebność. Tak stało się w wielu krajach tzw. zachodniej Europy, gdzie bardzo wcześniej uregulowano koryta rzek, a ich naturalne doliny niemal całkowicie zniszczono - przekształcając w intensywnie użytkowane tereny rolne lub zurbanizowane. Nie popielajmy zatem tego błędu - jego naprawa będzie niezwykle kosztowna - o ile w ogóle możliwa!

Rodzi się oczywiste pytanie: od jak dawna koszone biebrzańskie, bagienne łąki? Dokładnej daty niestety nie znamy, ale wiadomo, że początki ręcznego wykaszania sięgają schyłkowego średniowiecza (XIV-XV w). Tradycja ręcznego wykaszania ma więc nad Biebrzą już co najmniej 500 lat! Pamiętać należy, że na naszych terenach, w tym czasie używano wyłącznie sierpa! Kosa jako nowoczesne narzędzie - pojawia się i upowszechnia dopiero w wieku XVIII. Na podkreślenie zasługuje informacja, że większość biebrzańskich, bagiennych, kośnych łąk powstała w wyniku wcześniejszego wykarczowania lub wypalenia bagiennych lasów brzoźowych lub olszyn. Czyli są one pochodzenia antropogenicznego - stworzył je człowiek i mają w związku z tym charakter siedlisk półnaturalnych.

Dlaczego koszone i co było powodem zaprzestania koszenia na Bagnach Biebrzańskich?

Siano pozyskiwano jako paszę oraz podściółkę w związku z rosnącym pogłowiem zwierząt gospodarskich. Wyraźny spadek liczby hodowanych zwierząt miał miejsce po II wojnie światowej. Tradycyjna

Co się stanie jeżeli nie będziemy kosić?
W większości przypadków otwarte do tej pory łąki turzycowe stopniowo przekształcą się w ziołorośla, czyli zbiorowiska zdominowane przez okazyte byliny typu wiązówki błotnej lub trzcinowiska. W wielu przypadkach dojdzie jednak do bardzo szybkiej inwazji zaroi wierzbowych lub, co jest najczęściej obserwowane - powrotu zbiorowisk o charakterze leśnym - czyli bagiennych lasów brzoźowych i olsów.

Niektórzy z Nas są zwolennikami nie podejmowania walki z zarastaniem Bagien Biebrzańskich i ich naturalnego powrotu do stanu sprzed 500 lub więcej lat. Inni, domagają się podjęcia natychmiastowych działań mających na celu powstrzymanie sukcesji wtórnej - nawet za cenę utraty innych walorów przyrodniczych, krajobrazowych i estetycznych.

Co zatem zrobić, którą drogę wybrać? Powrót tysięcy kosiarzy na Bagna Biebrzańskie jest oczywiście niemożliwy! Trudno także będzie pogodzić się z widokiem dziesiątków tysięcy hektarów zarośniętych trzciną, wierzbą, natomiast brzozy i olchy.

Jedynym możliwym rozwiązaniem jest zatem walka z sukcesją przy pomocy narzędzi mechanicznych. Koszenie biebrzańskich bagien z wykorzystaniem ratraków jest możliwe, ale jak wykazały ostatnie lata wymaga jeszcze wiele pracy

nad udoskonaleniem technologii. Zastanowienia wymaga także wielkość obszaru, który powinien być corocznie koszony. Pytań i problemów jest jak widać bardzo dużo.

A dlaczego organizujemy Mistrzostwa w Koszeniu Bagiennych Łąk dla Przyrody - Biebrzańskie Sianokosy? Jest to hołd dla wielu pokoleń biebrzańskich rolników - kosiarzy oraz potrzeba zwrócenia uwagi na konieczność czynnej ochrony i zachowania unikalnych, otwartych ekosystemów bagiennych doliny Biebrzy. Zapraszamy zatem do koszenia ...

Foto: C. Werpachowski

Tekst: C. Werpachowski, H. Zub

Biebrzański Park Narodowy
19-110 Goniądz
Osowiec-Twierdza 8
tel. 857380620, fax 857383021
e-mail: sekretariat@biebrza.org.pl
www.biebrza.org.pl

Sianokosy nad Biebrzą

Mistrzostwa w Koszeniu
Bagiennych Łąk dla Przyrody
„Biebrzańskie Sianokosy”

